

PROPOSTA SOBRE EL NOU PLA ÚNIC D'OBRES I SERVEIS DE CATALUNYA (PUOSC)

 **GOVERN ALTERNATIU
DE CATALUNYA**

Món Local, Funció Pública i Esports

Marta Moreta i Cristòfol Gimeno

23 de febrer de 2024

ÍNDEX

Introducció	3
Situació actual del PUOSC 2020-2024	5
Proposta d'augment amb quantia total i consignació pressupostària.....	6
Conclusions i propostes de millora	8

INTRODUCCIÓ

Els governs de la Generalitat, des de 2011, no han desenvolupat una política pròpia pel desenvolupament del govern local, trencant d'aquesta manera l'impuls municipalista del governs catalanistes i d'esquerres dels presidents Maragall i Montilla.

La pandèmia de la Covid-19 ha tornat a estressar les polítiques públiques locals malgrat que les ciutats i els governs locals surten bastant ben parades del combat amb la pandèmia si tenim en compte la feblesa del seu marc jurídic i de les seves hisendes. Però també s'ha posat de manifest, una altra vegada i de manera clara, les limitacions del govern local per afrontar els importants reptes que Catalunya té plantejats.

Aquesta manca d'actuacions de millora del govern local per part de les administracions competents es produeix en un context mundial de constant urbanització i de protagonisme creixent de les ciutats. I en el nostre país en l'aprofundiment dels desequilibris territorials. Municipis superpoblats conviuen amb municipis rurals amb processos de despoblament i d'envelliment progressius.

Els governs locals estan liderant en moltes ocasions les accions per aconseguir un món més just i sostenible. La nova Agenda Urbana i l'establiment dels ODS es basen de manera important en l'acció dels governs locals.

Avui per avui, la millora del govern local és una acció estratègica per Catalunya: un major protagonisme institucional de les ciutats i pobles, la seva representació reglada en la definició de polítiques públiques, l'establiment de mecanismes de cooperació reals amb la Generalitat i l'Estat, la revisió del finançament local, etc. Són aspectes que el Govern Alternatiu vol afrontar de manera decidida per reprendre l'agenda local abandonada a Catalunya durant els últims anys.

Les conseqüències socioeconòmiques de la pandèmia, la guerra d'Ucraïna i la situació de desestabilització global de molts indrets del nostre planeta, ha posat de manifest que les administracions locals, són al punt de mira de la ciutadania.

L'augment dels preus dels materials i les matèries primeres en el context de la recuperació econòmica, l'increment exorbitant dels preus de l'energia i combustibles, entre d'altres, ha provocat endarreriments en els terminis de licitació i d'execució dels contractes públics d'obres, fent que els terminis d'execució actuals siguin impossibles de complir.

Per aquesta raó, aquest informe parteix de les necessitats que tenen en l'actualitat les administracions públiques. Parlem dels Ajuntaments, de les Entitats Municipals Descentralitzades i dels Consells Comarcals. L'objectiu és impulsar accions que facin possible implementar estratègies territorials que permetin als ens locals consolidar criteris de desenvolupament que afavoreixin la generació d'oportunitats i la creació de sinergies amb els valors i els agents de cada indret.

Una nova línia de finançament permetria poder fer inversions amb l'objectiu de cooperar en el finançament de les obres i serveis de competència municipals, una acció territorial a

municipis petits, a les Entitats Municipals Descentralitzades (d'ara endavant EMD) en nuclis urbans de població reduïda i també Consells Comarcals.

La insuficiència i la infradotació de plans i programes com és el Pla Únic d'Obres i Serveis de Catalunya (d'ara endavant PUOSC) revelen també una situació de desajust en termes d'autogovern entre els mecanismes estatutaris de protecció de l'autonomia local i l'acció del Govern de la Generalitat.

Per tant, el que es planteja en aquest document és una reformulació radical del PUOSC tant en termes econòmics com en actualització de flexibilitat i transparència pels ajuntaments, EMD i Consells Comarcals.

Actualment, el PUOSC és marginal en el conjunt de transferències de la Generalitat als governs locals i té una incidència reduïda (en els últims anys representa poc més de l'1% del finançament del conjunt de les inversions locals agregades).

A més, representa un instrument poc adequat per a garantir el manteniment del stock de capital públic i la qualitat de vida dels ciutadans.

El PUOSC actual, i d'altres anteriors, han caigut en una irrellevància absoluta. Les aportacions de la Generalitat s'han finançat, en gran part, amb els recursos de l'Estat i de les Diputacions. Per tant, cal adequar aquest instrument a les noves necessitats.

En aquest sentit, ens cal un PUOSC que representi els interessos de l'administració local (EMD i Consells Comarcals), i que s'elevi a un instrument eficient i eficaç pel desenvolupament d'inversions locals que permetin una flexibilització de la planificació i que contribueixi a la dinamització de l'economia local i l'ocupació.

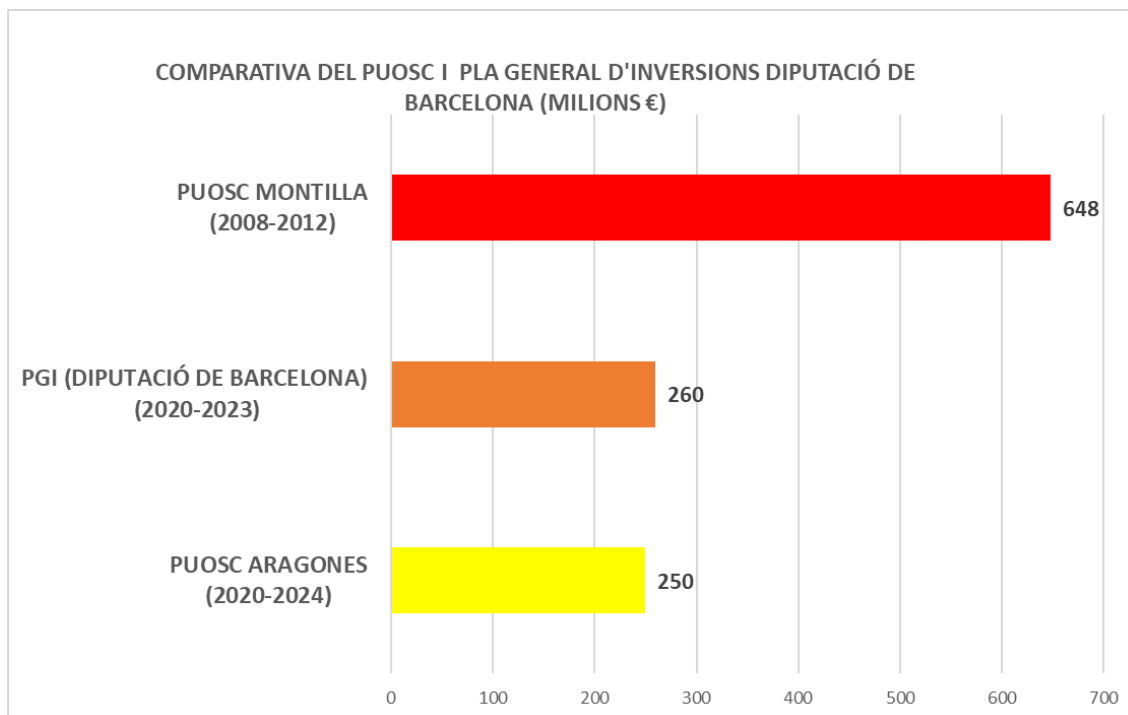
La proposta ha de basar-se en un percentatge dels ingressos corrents. La distribució hauria de tenir en compte la capacitat econòmica global de cada municipi i, en aquest sentit, s'hauria d'afavorir als municipis de menor dimensió.

El PUOSC ha d'incidir directament en la qualitat de la vida de la ciutadania finançant actuacions per cobrir les necessitats dels habitants dels municipis, siguin grans o petits.

La Generalitat, podem dir que ha estat inactiva o poc proactiva en el posicionament d'un programa que a priori ha d'ajudar a la millora de la vida de les persones a pobles i ciutats. El PUOSC ha estat 7 anys sense convocar-se i això demostra la situació crítica per la qual es troba en aquests moments aquest programa i que cal redreçar.

Les dades actuals del PUOSC deixen de manifest la necessitat de sacsejar aquest programa i posar-lo al lloc que es mereix dotant-lo d'un finançament més adequat per fer front a les necessitats actuals de les administracions locals.

Les dades deixen també palès la reestructuració integral que necessita el PUOSC, més encara si el comparem amb les dades del PGI de la Diputació de Barcelona.

SITUACIÓ ACTUAL DEL PUOSC 2020-2024

El PUOSC (2008-2012) obert pel Govern del president Montilla, estava dotat amb 648 milions d'euros. Avui el Pla aprovat pel Govern del president Aragonès, elaborat i aprovat deu anys més tard del darrer convocat pel període (2020-2024), està dotat amb l'exigua xifra de 250 milions d'euros, solament un 38% de la dotació del Pla anterior. Una dada sense precedents en els últims 40 anys de governs locals democràtics.

Els municipis catalans han suportat les darreres dècades el finançament d'una part important de serveis que competencialment corresponen a la Generalitat de Catalunya

L'estat d'execució actual del PUOSC 2020-2024 ha anat adaptant-se a les pròrrogues que el Govern ha anat aprovant com a conseqüència de la Covid-19.

Tot i així, la dificultat en la gestió amb els terminis i els tràmits administratius han fet que els ajuntaments no hagin pogut portar a terme els seus projectes. A això, cal afegir-hi la dificultat dels ajuntaments d'aportar la seva part de cofinançament per executar els seus projectes.

En qualsevol cas, totes aquestes qüestions han fet que el grau d'execució de les diferents anualitats no aconsegueixi el compliment desitjat, cosa que amb els recursos econòmics tan minsos no s'hauria de produir.

La dotació econòmica de totes les anualitats era de 250 milions d'euros distribuïts a raó de 50 milions d'euros anuals aproximadament.

Pla / Any	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Total
Pla 2020	29.411.752,71	1.941.732,06	17.287.820,25				48.641.305,02
Pla 2021		29.719.924,78	2.703.113,72	16.966.724,40			49.389.762,90
Pla 2022			29.821.498,43	11.989.856,81	7.891.142,14		49.702.497,38
Pla 2023				30.044.547,10	20.050.412,03		50.094.959,13
Pla 2024					30.066.700,55	20.044.467,02	50.111.167,57
TOTAL	29.411.752,71	31.661.656,84	49.812.432,40	59.001.128,31	58.008.254,72	20.044.467,02	247.939.692,00

Tot i això l'estat d'execució de cada anualitat, segons les dades del propi Departament de Presidència de la Generalitat de Catalunya són les que s'exposen a continuació:

Pla Únic d'Obres i Serveis de Catalunya

	Pressupost definitiu	Execució
2024	58.008.254,72€	
2023	59.001.128,31 €	75,95%
2022	49.828.841,45 €	89,62%
2021	33.969.316,93 €	96,11%
2020	36.833.855,85 €	96,46%

PROPOSTA D'AUGMENT AMB QUANTIA TOTAL I CONSIGNACIÓ PRESSUPOSTÀRIA

Com ja hem comentat anteriorment, l'actual PUOSC està dotat per tot el quadrienni en 250 milions d'euros assignats per les diferents anualitats entre el 2020 i el 2024.

Creiem que l'augment a aplicar a aquesta dotació hauria de ser pel període 2025-2027, coincidint aquest període amb la legislatura municipal, i hauria d'arribar a la quantitat de 487 milions d'euros, agafant de referència la darrera convocatòria del període 2008-2012 del President Montilla.

La distribució anual del total de la consignació econòmica s'assignarà progressivament en funció de les anualitats que els ajuntaments sol·licitin i d'acord amb la previsió de cada pressupost de la Generalitat de Catalunya, que haurà de dotar anualment en 162.500.000 euros.

Proposem, doncs, que la quantitat que anualment porti la Generalitat a aquest nou PUOSC sigui un percentatge dels seus ingressos corrents. La distribució hauria de tenir en compte la capacitat econòmica global de cada municipi i, en aquest sentit, s'hauria d'afavorir els municipis de menor dimensió.

La distribució hauria de tenir en compte la capacitat econòmica global de cada municipi i en aquest sentit :

- a) S'hauria d'afavorir els municipis de menor dimensió.
- b) Els municipis amb més nuclis de població.
- c) L'extensió del terme municipal.
- d) La densitat de població.
- e) El percentatge d'envelliment.
- f) El nivell de renda de la població (IRPF).
- g) El percentatge d'atur .

Els objectius que s'han de perseguir són els següents:

- 1. Promoure la sostenibilitat econòmica, social i mediambiental de les infraestructures i dels béns i equipaments públics** que estiguin associats al funcionament dels serveis municipals i a l'exercici de les competències locals.
- 2. Promoure la modernització tecnològica i l'eficiència en la utilització dels recursos** de les estructures administratives i de gestió dels governs locals.
- 3. Promoure un espai públic inclusiu i que contribueixi a la qualitat de vida i a la salut de les persones**, i a una mobilitat segura i sostenible.
- 4. Promoure l'acció climàtica per a un ús sostenible dels recursos hídrics o energètics**, estimular el reciclatge i la reducció de la contaminació i dels residus, la prevenció d'incendis, la protecció i la promoció dels entorns naturals i la biodiversitat.
- 5. Preveure i reconèixer les diferents formes d'execució dels projectes per part dels ens locals i donant la màxima flexibilitat**, sempre d'acord amb la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic.
- 6. Incorporar en aquestes noves bases la possibilitat de canvis de destinació**, un cop atorgades les subvencions, sempre que es motivi adequadament, com també l'ampliació de terminis i reajustament de la despesa .

L'objectiu del Pla és impulsar accions per tal de fer possible implementar les estratègies territorials que han de permetre als ens locals consolidar els criteris de desenvolupament que afavoreixin la generació d'oportunitats i la creació de sinergies amb els valors i els agents de cada indret.

Altres objectius que s'haurien d'incorporar en les noves bases, serien incorporar l'agilitat administrativa i col·laboració de la Generalitat en la presentació de les sol·licituds per l'EACAT.

CONCLUSIONS I PROPOSTES DE MILLORA

El Govern Alternatiu de Catalunya demana una reformulació radical del PUOSC. El Pla és marginal dintre del conjunt de transferències de la Generalitat als governs locals i té una incidència reduïda (al voltant del 3% del finançament del conjunt de les inversions locals agregades). Actualment, no és un instrument adequat per garantir el manteniment del stock de capital públic i la qualitat de vida dels ciutadans. El PUOSC mai s'ha destacat per les aportacions de la Generalitat (s'ha finançat, en gran part, amb els recursos de l'Estat i de les Diputacions) però progressivament ha caigut en la irrellevància. Per tant cal adequar aquest instrument a les noves necessitats.

En aquest sentit, es proposen les mesures següents:

- 1. Crear un nou Fons per a la Inversió Local que substitueixi a l'actual PUOSC i permeti garantir les inversions locals en el temps facilitant la seva planificació.** Considerem que la inversió pública és necessària per a la millora dels serveis locals i a més contribueix a la dinamització de l'economia local i l'ocupació. El Fons tindrà una planificació temporal de manera que els governs locals puguin planificar els seus plans d'inversions.
- 2. Garantir una assignació mínima** per tots els municipis.
- 3. Assegurar que l'assignació de recursos no es fa per concurrència competitiva**
- 4. Simplificar i facilitar els tràmits** administratius en tots els seves fases: sol·licitud, justificació, etc.
- 5. Diversificar la tipologia dels projectes i les línies de finançament:** Obres - Serveis - Adquisició de béns i béns immobles - Plans Projectes tècnics municipals - Transferències de crèdit i més recursos incondicionats.
- 6. Alinear més els criteris de valoració dels projectes als objectius de desenvolupament sostenible,** tant econòmicament com ambiental i social. S'ha de valorar la qualitat del projecte i el grau de maduresa del mateix.
- 7. Permetre el reajustament de terminis i de justificació econòmica i admetre canvis no substancials** en els projectes que en desenvolupament dels mateixos es produeixen.
- 8. Fer el pagament en els terminis previstos.**
- 9. Permetre els canvis de destí dels recursos assignats si els ajuntament justifiquen la necessitat** amb una simple petició del alcalde, secretari, interventor o serveis tècnics.
- 10. Fer el seguiment i avaluació dels objectius del Pla i dels propis projectes subvencionats sobre la confiança** en els ajuntaments i amb una planificació adequada dels terminis d'execució.